

El llenguatge Destorbar i fer nosa

19/II/1980

Encara que el verb del català destorbar i el del castellà «estorbar» tinguin una estreta relació etimològica, ja que tots dos remunten al primitiu llatí «turbare», és a través de compostos diferents d'aquest verb que han pervingut a les llengües modernes, cosa que explica la divergència que presenten en la síl·laba inicial. Convé recordar, en tot cas, que el verb del català, destorbar, té una forma perfectament fixada, amb d inicial, tal com figura a tots els diccionaris i tal com usa tothom qui gaudeix d'una expressió espontània no contaminada.

Tant el català com el castellà han creat, de cada verb, un derivat postverbal, els substantius destorb i «estorbo», respectivament. També aquest nom del castellà ha aconseguit d'introduir-se poc o molt, com el seu primitiu, en el nostre llenguatge col·loquial, però precisament la forma que hi sol revestir, amb el so vocàlic final pronunciat generalment u, demostra i pot servir ahora per a recordar que les formes dels mots catalans d'aquest grup presenten una d inicial: ningú no diu, efectivament, «estorb» o «destorbo», sinó destorb, correctament, o bé la forma doblement castellanitzant «estorbo».

El substantiu destorb té un sinònim molt popular en la forma nosa, molt pròpia i específica del català, prolongament, amb canvi de sentit, del mot llatí «nausea», incorporat també paral·lelament, per via culta i mantenint el mateix significat, a la nostra llengua. Nosa i «nausea», doncs, són al·lotrops o formes divergents, com cosa i causa, i amb aquest substantiu, nosa, hem creat una de les nostres característiques locucions verbals, fer nosa, que usem sovint en lloc de destorbar. Convé advertir, però, que la sinonímia entre fer nosa i destorbar és parcial, ja que aquest verb té un camp de significació més ampli que la locució, com a equivalent de distreure, importunar, molestar, etc.

Es bo de remarcar l'analogia de forma, pel que fa a la vocal de la segona síl·laba, que presenta destorbar amb els altres verbs que hi tenen una relació etimològica: torbar, contorbar i centorbar, que algu escriu indegudament amb u a causa de la influència de les formes del castellà.

Albert Jané